

PLIKTRÅDET

Förbandsbesöksrapport

Skaraborgs flygflottilj (F 7)

21 oktober 2022

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden. Pliktrådet strävar efter att bidra till att förbanden kan utbilda starka krigsförband.

Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Denna rapport delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktion inom Försvarsmakten genom VIDAR. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet.

Pliktrådets besökare:

Hoa Sjöholm

Hampus Gillström

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Information om förbundet.....	3
Spontana intryck.....	3
Organisation.....	3
Arbetsmiljö och säkerhet.....	4
Fysisk belastning	4
Psykisk hälsa	4
Försvarshälsan	4
Attityder och jargong.....	4
Utrustning	4
Avbruten utbildning.....	5
Resor	5
Boendemiljö och vistelseutrymmen	5
Hållbarhet	5
Medinflytande	5
Information och mönstring.....	6
Meningsfull fritid	6
Soldathem	6
Avslutning	6

PLIKTRÅDET

Information om förbandet

Skaraborgs flygflottilj F 7 i Såtenäs är beläget ungefär en timma från Lidköping och utgör en av Sveriges fyra flygflottiljer. Sedan 2017 har flygflottiljen bedrivit värnpliktsutbildning och rymmer i nuläget drygt 100 värnpliktiga. På sikt förbereder förbandet sig inför att årligen utbilda uppemot 300 värnpliktiga. Förbandsledningen och LMA beskriver att funktionerna hos F 7 ytterst arbetar för att få upp flygplanen Herkules och JAS i luften. Både flygflottiljer och marinen skiljer sig från arméns verksamhet eftersom samtliga förband inom de försvarsgrenarna arbetar skarpt dygnet runt parallellt med värnpliktsutbildningen. F 7 var exempelvis med i våras när Sverige understödde Ukraina med utrustning vilket krävde en stundvis skarp tjänst för de värnpliktiga.

Spontana intryck

Pliktrådet lämnar F 7 med ett övergripande positivt intryck kring hur värnpliktsutbildningen bedrivs och de värnpliktiga mår. Besöket genomfördes under början av deras femte utbildningsvecka i samband med deras andra fältvistelse. Mottagandet av Pliktrådet upplevdes som seriöst och att kompaniet på uppfordran av LMA (lokalt medinflytandeansvarig) utsedde förtroendevalda inför besöket uppskattas. LMA upplevs som driven och Pliktrådet hoppas att förbandet möter dennes ansträngningar i att få till ett gott medinflytandesystem och en bra förtroendeorganisation som kan hjälpa både förbandsledningen och de värnpliktiga på individnivå.

Även vid F 7 är materielbristen påtaglig då värnpliktiga inte får ut rätt antal klädesplagg. Numerären skiljer sig dessutom mellan plutoner vilket Pliktrådet samtalat med kompanichefen (KompC) och förbandsledning om. Tilläggningsvis identifieras i samråd med förbandsledningen en fordonsbrist inom flottiljen.

Samtalet med stf. flottiljchef liksom förvaltaren uppskattas och Pliktrådet ser fram emot fortsatt god kommunikation framöver. Detsamma kan sägas om mötet med chefen för basenheten (C BasE). Där konstaterades också att Pliktrådet och F 7 strävar mot samma målbild av en så stark Försvarsmakt som möjlig.

Organisation

F 7 har ungefär 900 anställda totalt där värnpliktsutbildningen utgör en liten men viktig del. Till den hör bland annat flygmekaniker, stabssoldater, flygbasäkerhetssoldater och logistiksoldater. Totalt ryckte 108 värnpliktiga in och hittills har endast en person avbrutit. Värnpliktsutbildningen bedrivs på samma områden som flottiljens skarpa verksamhet vilket innebär att gemensamma utrymmen likt matsal och gym delas.

Samtliga värnpliktiga är fördelade på tre plutoner tillhörande samma kompani. Varje pluton har ett tillhörande befälslag bestående av minst fem anställda med varierande erfarenhet inom organisationen.

PLIKTRÅDET

Arbetsmiljö och säkerhet

Pliktrådet identifierar inga akuta brister. Flygvapnet är generellt duktiga på att avvikelserapportera vilket innefattar F 7. C BasE instämmer i att det görs rutinmässigt. Detta ser Pliktrådet mycket positivt på och hoppas att andra förband tar efter. Pliktrådet uppmuntrar således förbandet att fortsätta arbeta aktivt med avvikelserapportering av iakttagelser, tillbud och olyckor som uppkommer i verksamheten. Pliktrådet uppmanar särskilt skyddsassistenter att hålla god koll på plutonerna för att kunna fånga upp de skador och skav som uppkommer i en

avvikelserapport.[Fysisk belastning](#)

De värnpliktiga på F 7 har vid dagen för besöket precis påbörjat sin femte utbildningsvecka. Hittills tycks deras belastningsstegring fungerat bra. Pliktrådet pratade med två värnpliktiga som deltog i verksamheten men hade lättnad i tjänsten. Försvarshälsan berättade att F 7 följer en lokal belastningsstrappa som är anpassad efter de befattningar och mönstringskrav som flygflottiljen har.

Psykisk hälsa

Under besöket och i samtal med värnpliktiga urskiljer Pliktrådet inget avvikande kopplat till psykisk hälsa. Flertalet individer uttrycker att motivationen går upp och ner men att de i huvudsak är nöjda med utbildningen.

Försvarshälsan

Försvarshälsan F 7 består av en chef, fysioterapeut, sjuksköterska, läkare, hälsopedagog, psykolog och arbetsmiljöingenjör. Försvarshälsan tycks vara väl involverade i värnpliktsutbildningen. Pliktrådet träffade en psykolog, en fysioterapeut och en sjuksköterska varav samtliga uppger att befälslaget är lyhört för deras rekommendationer. Psykologen och värnpliktskonsulenten (VPL-konsulent) har också tät kommunikation. På F 7 innehar VPL-konsulenterna även tillikauppgiften LMA.

Attityder och jargong

Förbandsledningen, rättsbefälet, LMA:n liksom de värnpliktiga själva berättade att det förekommit en del rivalitet mellan plutonerna där individer uttryckt sig nedlåtande mot andra. Åtgärder vidtogs dock när detta uppdagades. Föreläsningar kring Försvarsmaktens värdegrund och uppförandekod är planerad att hållas för samtliga värnpliktiga i närtid. Detta visar på en handlingskraftighet och beredskap hos befälslaget som Pliktrådet värdesätter.

På en pluton har värnpliktiga upplevt att ett befäl använt opassande och nedvärderande ordval vid en utskällning, Pliktrådet uppmanade plutonen att lyfta det på nästkommande plutonens timme. Yngre instruktörer har enligt värnpliktiga betett sig olämpligt vid ett tillfälle varpå detta senare togs upp med plutonchef. Plutonchefen meddelade sedan att denne har pratat med instruktören och att detta inte ska upprepas.

Utrustning

I helhet verkar de värnpliktiga ha fått ut korrekt materiel. Däremot råder otydligheter kring antalet klädesplagg respektive värnpliktig ska få ut. Pliktrådet upptäckte att tilldelningen skiljer sig mellan kompanierna, skillnader förekommer även inom plutonerna.

PLIKTRÅDET

De värnpliktiga kvinnorna tycks ha fått ut två par extra underkläder. Samtliga värnpliktiga ska ges samma förutsättningar och bör få ut tillräcklig materiel. Kompanichefen meddelade att de värnpliktiga får bära de underkläder, inklusive civila, som genererar högst stridsvärde. Undantag gäller för vissa utbildningar, t.ex. brandsäkerhet eller kallt väder. När vi sedan träffat samtliga plutoner uppkom att de fått olika direktiv. För att undvika förvirring föreslår Pliktrådet att standardiserade direktiv kommuniceras till samtliga samtidigt.

Avbruten utbildning

Vid tiden för Pliktrådets besök har F 7 enbart haft ett avbrott där orsaken var medicinsk. Enligt Försvarshälsan var det något som följde med från livet innan inryck.

Resor

Bokningen av resor för de värnpliktiga tycks fungera väl. Pliktrådet uppfattar dock att många värnpliktiga kan korta ner sin restid mycket genom att köra bil, därför uppmanar Pliktrådet förbandet att se över resealternativen för effektivast färd.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Pliktrådet besökte en av två kaserner. De värnpliktiga bor 16 personer per logement i avlånga rum. I samma kasern finns även ett dagrum med sällskapsspel, en TV, stolar och bord för värnpliktiga att nyttja. Våtutrymmena var fräscha men Pliktrådet uppmärksammade att antalet toaletter är relativt få.

En av plutonerna delar inte kasern med övriga två. Denna byggnad besöktes inte men vi fick förklarat att de inte har tillgång till eget dagrum utan istället nyttjar soldathemmet, alternativt övervåningen på matsalen som har gjorts i ordning till uppehållsrum av bl.a. LMA och C Base.

Hållbarhet

Pliktrådet uppmärksammade att det finns returstationer för källsortering av sopor utomhus.

Medinflytande

De förtroendevalda utseddes några dagar innan vårt besök. Därför prioriterade vi att tala med de enskilt när vi träffade respektive pluton för att övergripande informera dem om sina uppgifter. De flesta hade en god uppfattning av den roll de valts till med tillhörande uppgifter. Samtliga plutoner uppgav att plutonens timme fungerar väl, man vågar lyfta frågor och funderingar. Däremot upplever de generellt syftet med sammankomsten som aningen diffus. Pliktrådet uppfattar även att det inte alltid används 60 minuter men att möjlighet till mer tid vid behov finns.

Vidare har det hittills hållits två NVK-möten varav båda var obligatoriska för kompaniets samtliga kvinnor. Det första mötet leddes av kvinnliga anställda, medan andra innehöll mer diskussioner med fokus på t.ex. hygien i fält. Pliktrådet föreslog för de NVK-förtroendevalda att det är bra att delge övriga om sådant som rör hela plutonen under plutonens timme. Pliktrådet uppfattade det som att de värnpliktiga männen också fick delta på NVK mötena.

Förbandet har startat en arbetsgrupp med representanter från värnpliktsberörda funktioner som sammanställer det som händer på GU kompaniet.

PLIKTRÅDET

Både brister och styrkor diskuteras för att sedan kunna följa upp vad man gjort under året. Tanken var att Pliktrådet skulle få detta underlag till höstens besök men det var dock inte färdigt. Vi ser fram emot att få detta underlag när det är färdigställt.

Information och mönstring

Under besöket uppkom ingen uppseendeväckande upplevelse kring de värnpliktigas uppfattning kring sin befattning efter mönstringen. Förbundet har själv satt upp planscher med befattningsbeskrivningar på de olika befattningarna som berör värnpliktsutbildningen vilket Pliktrådet ser positivt på.

Meningsfull fritid

På grund av F 7:s geografiska placering finns det begränsat med möjligheter till en stimulerande fritid kring området. Lidköping och Trollhättan ligger ca en timmes bilfärd bort vilket innebär att värnpliktiga oftast stannar innanför grindarna på tjänstefria kvällar. Detta är dock något som förbundet, och speciellt LMA/VPL-konsulent i samverkan med soldathemsföreståndaren, uppmärksammat. Under verksamhetsåret 21/22 infördes konceptet GU fritid där värnpliktiga genom soldathemmet och LMA erbjuds aktiviteter mån-tors. Det gäller exempelvis idrottsturneringar, temakvällar på soldathemmet eller gästföreläsare. För årets värnpliktskull planeras GU Fritid införas runt jul när grundutbildningen är klar och Pliktrådet ser fram emot de värnpliktigas återkoppling på initiativet!

Även utrymmet på matsalens övervåning erbjuder möjlighet att spela biljard, X-box och sällskapsspel. Där finns även ett flertal böcker och musikinstrument som de värnpliktiga kan låna.

Soldathem

Pliktrådet besökte inte soldathemmet eller föreståndaren p.g.a. förhinder med kort varsel. Däremot förstår vi av samtal med LMA/VPL-konsulent att föreståndaren är driven i sin verksamhet. De värnpliktiga tycker att föreståndaren bidrar till en mycket god stämning.

Avslutning

Avslutningsvis vill Pliktrådet tacka välplanerat besök av LMA/VPL-konsulent Jonas Karlqvist. Det riktar vi även mot rättsbefälet, stf flottiljchef, försvarshälsan och samtliga anställda och värnpliktiga som mötte oss under dagen. Kommunikationen upplevs transparent och framåttänkande vilket vi hoppas fortsätter på samma sätt. Slutligen ser vi fram emot ett gott samarbete mellan F 7 och Pliktrådet.

Tack för ett givande besök,

Hoa Sjöholm
070-848 56 91

Hampus Gillström
070-848 59 91

PLIKRÅDET www.piktradet.se

info@pliktradet.se